

Vintern 2024/2025

Regeringens försvarspolitiska inriktningsproposition och kommande försvarspolitiska inriktningsbeslut

Den 9 oktober la regeringen sin försvarspolitiska inriktningsproposition på riksdagens bord efter ett omfattande arbete inom Försvarsberedningen som resulterade i beredningens rapport den 26/4 med namnet Stärkt Försvarsförmåga. Propositionen innehåller en del både raka och klarsynta slutsatser om läget samt om vad som behöver åstadkommas. Här nedan följer ett antal citat ur propositionen som är av särskilt intresse och som återger regeringens bedömningar:

Utveckling av det militära försvaret

Det allvarliga säkerhetsläget medför att det militära försvaret fortsatt måste stärkas och att upprustningen behöver ske i snabbare takt. Relevanta erfarenheter från kriget i Ukraina bör analyseras och omhändertas i detta sammanhang. Den fortsatta tillväxten av det militära försvaret behöver ske parallellt med ett ökat nyttjande av krigsorganisationen i form av deltagande i Natos åtgärder för avskräckning och försvar, nationella beredskapsanpassningar samt fortsatt militärt stöd till Ukraina. Den inriktning som föreslås i denna proposition kan behöva justeras mot bakgrund av det osäkra säkerhetspolitiska läget, utvecklingen av det svenska

Natomedlemskapet och andra externa faktorer som påverkar genomförandet av försvarsbeslutet. (Sid 63)

Utgångsläge i krigsorganisationen

Försvarsmakten genomgår sedan några år tillbaka en stor förändring i syfte att växa och åter dimensioneras mot huvuduppgiften försvar mot väpnat angrepp. Regeringen konstaterar att uppbyggnaden av försvaret sker från en låg nivå. Startläget för denna uppbyggnad har i flera avseenden visat sig vara sämre än vad som tidigare framgick. Ett under lång tid ackumulerat behov av förmågehöjande åtgärder gör det därför nödvändigt att fylla upp den beslutade krigsorganisationen i olika avseenden: materiellt, personellt samt i fråga om infrastruktur och tillgång till förnödenheter. Krigsförbanden behöver samövas och repetitionsutbildas. Åtgärder som ökar förmågan i redan beslutade krigsförband kommer därmed att prioriteras under kommande år. (Sid 64)

Sverige som allierad och konsekvenser för det militära försvaret

Sverige ska som allierad bidra till att öka

Texten fortsätter på sidan 4

Ordföranden har ordet

Ny Överbefälhavare

Att Försvarsmakten har en ny ÖB på plats har nog inte undgått någon. Michael Claesson tillträdde tjänsten den sista september, och hans tydliga inriktning är att vi ska göra allt för krigsförbanden. Vi ska även leverera den efterfrågade tillväxten, som förväntas beslutas om i den försvarspolitiska inriktningspropositionen. ÖB betonar att tillväxten ska ske i balans, vilket innebär ett rejält uppsving för logistiken i Försvarsmakten. Här har alla försvarsgrenar och stridskrafter ett ansvar för att uppnå ett sammanhållet logistiksystem. Från plutons- och kompaninivå och upp till industrin och allt där emellan. Här behöver vi arbeta tillsammans såväl inom Försvarsmakten som med totalförsvaret, inte minst med kompetens och personalförsörjning.

Infrastruktur för logistik

Ett annat område som under vårt planeringsarbete med att bygga vägen framåt i den riktning som regeringen har angivit är infrastruktur. Under en längre tid har det varit uppenbart att vår förrådskapacitet i Försvarsmakten behöver öka av flera olika skäl. Inte minst för att omhänderta tillväxten av vår krigsorganisation. Här genomförs det nu omfattande åtgärder för att förkorta och förbättra alla inblandade processer och göra beslutsfattandet snabbare. Under en överskådlig tid kommer det att byggas en hel del, men nu i ett betydligt högre tempo än vad vi kanske normalt förknippar med infrastrukturutveckling. En ökad kapacitet kommer att ge oss förutsättningarna att bygga och upprätthålla en god tillgänglighet och uthållighet. Primärt handlar det om investeringar för vår egen del men det kommer även framgent handla om investeringar i infrastruktur för att möta alliansens behov i vår region.

Military Mobility

Att kunna flytta militära förband över nationsgränser, med allt vad det innebär

är en förutsättning för försvaret av alliansen. Detta måste förberedas i fredstid genom lagändringar och överenskommelser mellan länder inom flera olika områden. Det kan handla om biologisk kontroll för att förhindra smittspridning, tullregler för materiel eller exportkontroll för att förhindra spridning av t.ex. teknologier.

Vid sidan av dessa mer administrativa förberedelser handlar det även om fysiska hinder eller begränsningar när det gäller infrastruktur och dess beskaffenhet avseende, t.ex. bärighet på broar och vägar.

Det har pågått ett brett arbete inom området för att säkerställa den militära rörligheten i Sverige. Under sommaren fastställde regeringen en nationell strategi för militär rörlighet för åren 2024 - 2026. Ansvaret för att hålla ihop arbetet ligger på Försvarsmakten med stöd av övriga berörda myndigheter, där Tullverket är en av de viktigaste. Vidare har det inom NORDEFECO-samarbetet pågått ett arbete för att åstadkomma en överenskommelse mellan de nordiska länderna med syfte att underlätta Military Mobility mellan länderna. Överenskommelsen kommer att undertecknas under november månad.

Ledning av logistik

I vår fortsatta integration i Nato påbörjas nu arbetet med att skapa de ledningsförutsättningar som behövs för vår del av försvaret i alliansen. Här ingår arbetet med att bygga ett JLSG HQ i Sverige som en del av Natos kommandostruktur. Vi har ännu inte fått det skarpa uppdraget av regeringen, men det förväntas komma i samband med det nya försvarspolitiska inriktningsbeslutet och regleringsbrevet i december. Vi har dock påbörjat arbetet med att definiera förutsättningarna för en central logistikledning i Sverige. Den ledning som ska utövas är på den operativa nivån eller som det heter enligt Nato dokument logistik på linje 3. Här avses den svenska centrala logistikledningen utgöra den naturliga kontaktytan till JLSG HQ i Nato och beräknas ha samma uppsättning uppgifter. Samma arbete sker nu i de övriga nordiska länderna för att på detta sätt möjliggöra och underlätta för en effektiv ledning av logistiken i vår region samtidigt som vi drar nytta av våra totalförsvarskoncept där alla länderna

har en uppdelning av olika ansvar mellan myndigheter. För vår räkning kommer primärt Trafikverket, MSB, Socialstyrelsen och Fortifikationsverket att vara en naturlig del av ledningen. Huvuduppgifterna för både JLSG och den nationella logistikledningen är tex att leda och koordinera operativa transporter och värdlandsstöd, tillse att avtal för insats finns på plats, upprätta logistiklägesbild osv. Vi kommer även säkerställa att uppdrags- och kommandostrukturen så långt som möjligt blir densamma, då Försvarmakten primärt är en linjeorganisation.

Arbetet har i skrivande stund gått in i slutskedet där fler alternativ värderas och resultat med rekommendationer ska redovisas för chefen Försvarsstaben i slutet av november.

Nordiskt samarbete

I slutet av oktober träffades de nordiska militära logistikcheferna i Trondheim inom ramen för NORDEF CO Logforum. I samband med mötet så kunde arbetena med Nordic Collective Logistics Concept och Nordic Support Network slutföras.

Dessa två arbeten bildar, efter att de har godkänts, grunden för det fortsatta gemensamma utvecklingsarbetet för att bygga ett gemensamt, nordiskt logistiknätverk. Konceptet kommer att vara operativt med förmåga att öka kapaciteterna vid behov och på kort varsel för att möta alliansens behov av tredjelinjens logistik så som försörjning, transitering, förhandslagring och värdlandsstöd.

Norge redogjorde för upplägget vad gäller deras ansvar när det kommer till förhandslagrad materiel för amerikanska förband i området. Ett mycket intressant koncept som gav en god inblick i vad som krävs för att hålla förrådsställd materiel till förband med både hög tillgänglighet och uthållighet.

Logistikseminarium

Under februari 2025 kommer vi att

Claes Isoz, ordförande FLK

arrangera ett Förvarslogistikseminarium som beskrivs närmare i detta nummer. Vi hoppas att ämnet ska väcka en hel del intresse då det kommer att avhandla områden av stor betydelse för dels Försvarmaktens tillväxt dels vår och alliansens förmåga att vidmakthålla våra förmågor under krig och under längre tid. Den industriella basens betydelse för vår försörjning kan inte underskattas och inte minst har det pågående kriget i Ukraina visat det.

Slutligen hoppas vi i styrelsen att ni har haft en trevlig jul- och nyårshelg och ser det nya året an med tillförsikt.

Claes Isoz
Ordförande

Natos samlade försvarsförmåga. Detta förutsätter en stark nationell militär förmåga som kan bidra både till det nationella och det kollektiva försvaret. Inom ramen för totalförsvaret utgör Försvarsmaktens krigsorganisation Sveriges viktigaste bidrag till Nato och till försvaret av det euroatlantiska området. Sverige ska så långt som möjligt uppfylla Natos förmågemål samt de åtaganden som följer av Natos gemensamma operationsplanering samtidigt som nationella försvarsbehov säkerställs. Att producera materiellt och personellt uppfyllda och samövade krigsförband är därför prioriterat. Utvecklingen av den militära förmågan kommer i fortsättningen att behöva anpassas utifrån Natos samlade behov, vilket även kan leda till förändringar i sammansättningen av krigsorganisationen. (Sid 66)

Regeringen bedömer att ekonomiska tillskott behövs i syfte att stärka krigsorganisationen. En stor del av dessa tillskott kommer att läggas på att fullfölja och förstärka den krigsorganisation som framgår av försvarsbeslutet 2020. Detta sker bl.a. genom utökad anskaffning och lagerhållning av krigsnödvändiga förnödenheter såsom reservdelar, drivmedel, livsmedel, sjukvårdsmateriel och i synnerhet ammunition, i syfte att stärka förbandens uthållighet. Anskaffningen av personlig utrustning utökas ytterligare i syfte att åtgärda brister samt möta ett ökat behov. Ökade resurser föreslås också läggas på vidmakthållande av materiel i syfte att skapa ökad tillgänglighet. Tillskotten innebär bl.a. att arméns brigader kan förstärkas och organiseras i syfte att i allt väsentligt vara operativa till 2030, i enlighet med Försvarsberedningens förslag. (Sid 73)

Regeringen anser, liksom Försvarsberedningen, att förmågan att kunna stödja

andra allierade och att kunna ge och ta emot militärt stöd är avgörande för att alliansen ska kunna verka i vår del av Europa. Detta förutsätter gemensamma funktioner som kan stödja de stridande förbanden. I detta sammanhang vill regeringen särskilt betona vikten av en väl fungerande nationell logistik.

En fungerande logistik är grunden för såväl Sveriges förmåga att nationellt genomföra militära operationer som för vår förmåga att bidra till alliansens operationer. Svenska styrkor insatta utanför Sveriges territorium måste också kunna försörjas, dels genom andra nationers värdlandsstöd, dels genom en utvecklad nationell försörjningskedja. I syfte att skapa en effektiv underhållstjänst anser regeringen att det är nödvändigt att fortsätta utveckla Försvarsmaktens stödfunktioner. Detta inkluderar också planering och genomförande av det civila försvarets stöd till det militära försvaret. För att kunna möta ett väpnat angrepp, enskilt och tillsammans med allierade, är det av avgörande betydelse att krigsorganisationen kan mobiliseras. Det ställer krav på personellt och materiellt uppfyllda och samövade förband. Regeringen konstaterar att tidigare ställda beredskapskrav fortsatt är giltiga. Detta innebär att Försvarsmakten i sin helhet ska kunna krigsorganiseras och att samtliga förband ska kunna börja lösa sina krigsuppgifter inom en vecka efter beslut om höjd beredskap och allmän mobilisering. (Sid 74)

Logistikfunktionen

En sammanhängande logistikfunktion är avgörande för att strid ska kunna föras uthålligt. Logistikfunktionen bör fortsatt förstärkas och Försvarmaktens logistik-koncept utvecklas och genomföras för att möjliggöra militära operationer såväl enskilt som tillsammans med allierade. En fungerande logistik kräver tydliga lednings- och lydnadsförhållanden med tillhörande ansvar.

Enligt regeringen är en ändamålsenlig och sammanhängande logistikfunktion avgörande för att strid ska kunna föras uthålligt. För att kunna fungera uthålligt behöver logistiken utvecklas mot att bättre kunna understödja Natos krav på storskaliga militära operationer under en längre tid. Det kräver planering och förberedelser inklusive lagring av förnödenheter som ammunition, reservdelar och drivmedel. Logistiken syftar främst till att vidmakthålla krigsförbandens funktionsduglighet genom försörjning av förnödenheter och vård av skadade. Den militära logistiken utgörs främst av förnödenheter, transporter, teknisk tjänst samt sjukvård. Den militära logistiken är beroende av att aktörer inom det civila försvaret kan stödja det militära försvaret med bl.a. transporter, energiförsörjning, livsmedel och sjukvård samt att det finns en fungerande försörjningsberedskap. Det medför även att behoven av civilt stöd till militära operationer behöver definieras och tydliggöras samt att det finns en tydlig ansvarsfördelning.

Försvarsberedningen konstaterar vidare att Försvarmakten har tagit viktiga steg mot ett sammanhållet logistikkoncept men att fortsatt utveckling krävs för att tillgodose behoven som allierad inom Nato. Regeringen delar denna bedömning och konstaterar att Försvarmakten bl.a. arbetar med att inrätta ett logistiknätverk för nationella och allierade behov.

Nederländska militärfordon på svensk väg, exempel på nyttjande av logistiknätverket.

Försvarsberedningen och Försvarmakten föreslår att resurser för ledning av logistik förstärks på central och regional nivå. Regeringen delar denna uppfattning och betonar vikten av att utgå från befintlig ledningsstruktur och att undvika otydliga lednings- och lydnadsförhållanden, i syfte att möjliggöra en effektiv logistik inom alla domäner i fred och i krig. (Sid 87)

Som nämnts tidigare i denna proposition är stora delar av krigsförbandens effektbestämmande materiel i behov av renovering och modifiering. Den logistik som ska möjliggöra detta behöver motsvara de krav som omvärldsläget och Nato-medlemskapet ställer på krigsorganisationens användbarhet och tillgänglighet. Tillämpliga erfarenheter från kriget i Ukraina bör tillvaratas även i detta sammanhang. Flera inom logistiken ingående delfunktioner bör därför förstärkas i olika avseenden och Försvarmaktens kompetens och kapacitet inom t.ex. teknisk tjänst och transporttjänst behöver återuppbyggas och utökas med ytterligare krigsförband i form av verkstäder och operativa transportbataljoner. Även krigs-sjukvård är ett område som behöver förstärkas. (Sid 88)

Avslutning

Dessa skrivningar anger hur regeringen anser att vi i Försvarsmakten ska hantera vårt nuvarande läge och vilka åtgärder som anses vara väsentliga att genomföra. För logistiken i Försvarsmakten innebär detta, om riksdagen så beslutar, en omfattande tillväxt inom funktionen på alla nivåer och inte enbart på linje tre eller den bakre logistiken utan även på samtliga regementen och flottiljer där logistikfunktionen är i behov av att stärkas och då inte minst avseende kompetens och personal. Sammanfattningsvis kan jag konstatera att de närmaste åren kommer vara fyllda av utmaningar där vi tillsammans i Försvarsmakten behöver hitta vägarna framåt för att klara av det uppdrag som vi nu strax kommer att få.

Clas Isoz, ordförande FLK

Anm. från redaktören: då detta nummer har dröjt så har beslut fattats baserat på det underlag som beskrivs i artikeln.

Stora insatser krävs vid ledning av civilt försvar i fred som i krig

Här bör understrykas den tunga roll som civilområdena måste få i en sådan kontext. Exemplet med hela Nordkalotten eller Östersjöområdet som militära operationsområden visar på denna betydelse. Om inte tillräckliga resurser av olika slag kan nå stridande Natostyrkor i tid inom dessa olika områden, blir kraften i de militära operationerna snabbt försvagad.

Björn Körlof

Artikeln ger några korta synpunkter, med vissa Natoperspektiv, på det civila försvarets problem och utvecklingsmöjligheter. Försvarsberedningen arbetade under 2023 med frågor som rör det civila försvarets behov och verksamheter inom ramen för

uppbyggnad av hela totalförsvaret. Inför regeringens totalförsvarsbeslut hösten 2024 har beredningen under våren 2024 arbetat med frågor som gäller finansiering och budget för såväl civilt som militärt försvar.

Artikeln belyser området med att söka besvara en grundläggande fråga. Har det civila försvaret möjligheter att – inom en Natoram och tillsammans med Försvarsmakten – effektivt kunna leda hela verksamhetsområdet i fred och vid höjd beredskap för krig?

Här bör särskilt betonas uttrycket *att leda verksamhet inom hela området civilt försvar*, något som, enligt lagen om totalförsvaret, avser all den samhällsverksamhet som inte är militär verksamhet, som ska förberedas i fred och bedrivs vid högsta beredskap.

Skälet till betoningen av behovet av en tydlig ledningsform inom civilt försvar, såväl i fred som vid höjd beredskap, hänger samman med att civilt försvar, till skillnad från det militära försvaret, inrymmer en påtaglig förvaltningsmässig komplexitet. Denna komplexitet har gjort sig starkt påmind sedan statsmakterna i FB 2015 beslöt att ”planeringen inom totalförsvaret skulle återupptas”.

Fördröjningen av ”återupptagandet” har inom den civila delen av totalförsvaret lett till stora problem. Ett exempel på senfärdighet i beslutsmaskineriet är att den utredning om kommuners och regioners grundläggande beredskapsansvar vid fredstida kriser och höjd beredskap, och som efter regeringsskiftet tillsattes våren 2023, borde ha tillsatts och arbetat parallellt med den Holmbergska utredningen om ansvarsstrukturen inom civilt försvar. Då hade planeringen på lägre regional och lokal nivå kunnat börja med fastlagda rättsliga ramar

mycket tidigare än vad som nu sker. Ett långt utredningsarbete, ännu inte färdigt, särskilt inom området försörjningssäkerhet och näringslivets medverkan, har också medfört en lång försening av planering och uppbyggnad av civilt försvar med konsekvenser för hela totalförsvaret.

Vad beror dessa planeringsproblem på? Den förvaltningsmässiga styrningen av det militära försvaret i förhållande till det civila försvaret är radikalt olika. Det militära försvaret leds av en chef och hålls i princip samman i en myndighet med en sammanhållen långsiktigt utformad budget. Det militära försvarets förmåga med stöd av budgetmedel i en ram är i princip också inriktad på att säkerställa en tydlig förmåga i krig.

Det civila försvaret leds av ett stort antal myndigheter på central, högre regional, lägre regional och lokal nivå med sinsemellan helt olika ansvar. De styrs av en mängd olika författningar, inriktade på en i fredstid specifik typ av civil verksamhet (sjukvård, polisiär verksamhet, trafik etc). De är på lokal och regional nivå utformade med ansvar som bygger på långtgående kommunalt självstyre. Budgetmedel till dessa olika fredstida verksamheter tilldelas därför också på olika sätt, i fredstid finansierade genom bl a kommunal beskattningsrätt. Tunga kommunala verksamheter, som är av stor betydelse för civilt försvar, kräver stora extra resurser vid höjd beredskap och måste finansieras genom statliga medel.

Sedan planeringen inom civilt försvar lades ner för över 20 år sedan gör denna komplexitet att det finns stora brister i kunskap och erfarenhet om civilt försvar och totalförsvaret, vilket starkt påverkar förutsättningarna för planering och verksamhet inom detta område. Det fordras

särskild kompetens för planering inom civilt försvar och ett omfattande utbildningsbehov och övningsverksamhet krävs för att bygga upp erfarenhet av hur olika problem ska hanteras inom planeringen och hur verksamhet ska ledas under höjd beredskap. Utbildningsbehoven är därför mycket stora hos nyligen anställd personal, liksom också beträffande upplägg av övningsverksamhet, något som också kräver särskilda insatser.

Möjligheterna att samlat kunna leda alla dessa olika verksamheter inom civilt försvar är beroende av att flera olika förmågor inom civilt försvar snabbt kan utvecklas vid behov. Nedan berörs vad som torde vara allvarliga brister i denna förmågebredd.

Ledning av det civila försvaret under höjd beredskap kräver, enligt tydligt stadgande i lagen om totalförsvaret, förmåga att i fredstid förbereda denna ledningsförmåga för kriget. Det är alltså något som kräver att också *ledningen av själva de fredstida förberedelserna* kan utövas med kraft redan nu, något som nu också kräver beaktande av ett fullvärdigt Natomedlemskap.

Ledningen av de fredstida förberedelserna kräver en ansvarsstruktur inom civilt försvar som har en form som tydligt kan hålla ihop alla det civila försvarets verksamheter så att de tjänar totalförsvarets behov för krig, och inte främst den fredstida verksamhetens olika former och inriktningar. Denna ansvarsstruktur beslutades under hösten 2022. Ansvar för ledning av den civila delen av totalförsvaret i fred har sålunda fått en form som måste börja verka, så snart beslut om regioner och kommuners ansvar fått en tydligare prägel.

Detta sätt att resonera följer den logik som lagen om totalförsvaret bygger på, nämligen dels militär verksamhet och civil verksamhet, och dels förberedelser

i fred och all verksamhet som ska bedrivas vid högsta beredskap. Logiken visar därför på sex olika relationer mellan verksamheterna som kräver uppmärksamhet när frågor om ledning ska bemästras. De visar på ett starkt behov av integrerade ledningsformer också i relationerna mellan alla verksamheter. Här bör därför understrykas att ledningsintegrering mellan civilt och militärt försvar blir ett starkt uttalat behov under höjd beredskap på alla nivåer inom totalförsvaret, något som måste förberedas och övas i fredstid.

Fyra frågeställningar som rör dessa sex relationer är angelägna att nu söka bemästra.

En viktig fråga gäller om det rättsliga regelverk som främst civilt försvar arbetar inom, är väl anpassat till kraven på en effektiv ledning av förberedelserna i fredstid, liksom också ledning av verksamhet i krig.

Övergången mellan dessa båda tillstånd måste kunna ske snabbt och friktionsfritt med stöd av ett enkelt och tydligt regelverk. Detta regelverk är, trots de olika besluten från hösten 2022, emellertid behäftat med tre tydliga brister.

En brist gäller att det råder oklarhet i författningarna om hur vi ska hantera hybridkrigshoten i fredstid. Det räcker med att peka på cyberhotet, påverkansoperationerna, spioneriverksamheten och annan säkerhetshotande verksamhet m m.

En annan brist gäller att det nu i samma författningar förekommer att bestämmelser för fredstida kriser blandas med bestämmelser för höjd beredskap. Det har dessutom sedan länge förekommit en terminologi som inte stämmer med andan i Regeringsformen (RF) och lagen om totalförsvaret. Någon ändrad terminologi än den som RF och nuvarande lag anger bör inte

ske, endast att denna terminologi strikt följs i författningsuppbyggnaden.

En tredje klar brist är att det saknas juridiskt tydlig föreskriftsrätt för beredskapsansvariga myndigheter på högre nivåer i förhållande till lägre nivåer vad gäller inriktning av beredskapsförberedelser i fredstid. Krav på "samverkan" eller "att verka för", vilka är de begrepp som nu används i författningarna, är för svaga rättsliga instrument att arbeta med när det gäller krav på beredskapsförberedelser för krig.

En andra fråga gäller om den ansvarsstruktur som nu införts med sektorsmyndigheter, beredskapsmyndigheter, civilområden, regioner, länsstyrelser och kommuner är anpassad till en ledningsform som en Natokontext kan komma att kräva. Frågan är komplex och kan besvaras först när den militära operativa planeringen inom Nato för det nordeuropeiska området fått gestalt. Då måste det civila försvaret få en tydlig förmågeprofil för ledning som stämmer med denna Natoinriktning.

Här bör understrykas den tunga roll som civilområdena måste få i en sådan kontext. Exemplet med hela Nordkalotten eller Östersjöområdet som militära operationsområden visar på denna betydelse. Om inte tillräckliga resurser av olika slag kan nå stridande Natostyrkor i tid inom dessa olika områden, blir kraften i de militära operationerna snabbt försvagad.

Detta ställer stora krav på samverkan och samordning med mer eller mindre motsvarande civila ansvars- och beslutsstrukturer inom de närmast berörda grannländerna. Frågor om transporter, skyddade genommarschområden, skyddad sjöfart och lufttrafik blir förgrundsproblematik då det kan komma att gälla civilt stöd till verksamhet i hela vårt närområde.

Det gäller även vår egen förmåga att ta emot stridskrafter och annat stöd från Nato. Detta kräver naturligtvis utbildning och övning redan i fredstid som också måste ingå i förberedelsearbetet. Stora krav på utbildning och övning kommer att behövas i hela strukturen.

Detta leder in på ett tredje fokusområde. Det handlar om hur vi säkerställer tillräcklig försörjning med materiel, förnödenheter, sjukvård, livsmedel, energi, o s v i vårt land och i vårt närområde om krig skulle drabba Nato och därmed också oss. Här bör observeras att Natos s k Seven Baseline Requirements ställer krav på oss i bl a dessa hänseenden.

Förutsättningar för att upprätthålla tillräcklig försörjning med allt som krävs för att uthålligt kunna bedriva krig på ett förtroendeingivande sätt kräver näringslivets medverkan i totalförvarsplaneringen. Det innebär att många viktiga företag måste förberedas för att fortsätta sin verksamhet vid höjd beredskap och kunna leverera varor och tjänster till hela totalförsvaret på ett uthålligt och säkert sätt.

Hur vi söker lösa detta med en ny form av s k K-företag (i en avtalsform), eller med "poolade" företag som gällde under det kalla kriget för t ex byggnads- och reparationsföretag, eller om vi måste lagstifta om skyldigheter för viktiga företag att fortsätta sin krigsviktiga verksamhet vid höjd beredskap, är oklart. Dessa frågor måste nu få fungerande lösningar.

Hur besluten om detta än utformas står det klart att lösningarna kommer att dra med sig betydande kostnader. Men samtidigt är det viktigt att se att lösningar som kraftigt ökar vår säkerhet och minskar vår sårbarhet under krigsförhållanden, också ger oss betydande stryktålighet för olika påfrestningar som kan

drabba oss även i fredstid. Även företagen kan vara betjänta av en ökad stryktålighet redan i fredstid.

Olika frågor om plikt och krigsplacering av olika kategorier personal måste också lösas för att säkerställa fungerande verksamheter både i offentlig och privat sektor vid höjd beredskap.

En fjärde frågeställning handlar om synpunkter på ekonomi med bäring på civilt försvar. Ekonomi handlar i grunden om två viktiga dimensioner att hålla rätt på, inte minst när det gäller statlig ekonomi, nämligen finansiering och budgetering. Här handlar det om statlig ekonomi, av det enkla skälet att kriget, på rent principiell grund, måste vara en statlig angelägenhet, inte en privat eller en kommunal fråga.

Fredssamhällets kostnader för kris, i kommuner, i privat verksamhet och i staten, och uppbyggnad av resurser för att hantera kriser i fredstid, utgör självfallet viktiga basala ingångsvärden också för krigstida behov. Men krigets exceptionella effekter på samhället och de särskilda behov som då gör sig gällande vad gäller skydd av civilbefolkningen, redundans i infrastruktur, lagringsbehov, sjukvårdsbehov, försörjning med livsmedel, värme, vatten o s v, och de krav Försvarsmakten kommer att ha på det civila försvaret, kräver uppbyggnad av stora extra resurser som staten måste finansiera. Hur staten väljer att skapa finansieringskällor för detta, genom skatter, avgifter eller, lån berörs inte här. Det finns för- och nackdelar med alla dessa olika sätt. Finland har visat på några långsiktigt fungerande lösningar på dessa frågor som också tycks vara anpassade till EU-lagstiftningen.

Det bör dock understrykas att i den mån staten behöver bidra till t ex kommunsektorn för olika ändamål som har med krigsbehovens

förmågeuppbyggnad att göra, är det självklart att staten också måste kunna ställa krav på hur dessa medel används och hur de återredovisas. Här kan kommunalt självbestämmande inte göra sig gällande.

När det gäller den statliga budgeten för civilt försvar är den för närvarande ett sorgligt kapitel. Här krävs en kraftig revidering av såväl terminologi som uppställningsformer och ändamålsstyrningar.

Ändamålen inom civilt försvar bör bli riktninggivande för hur budgeten ställs upp och hur medlen fördelas. Ändamålen bör ytterst kunna återfinnas i målet för civilt och militärt försvar. Dessa förmågor måste då också ses i förhållande till de krav Nato har i sina Baseline Requirements, krav som Sverige som medlem i Nato måste leva upp till.

Sektorsområdena bör vara utgångspunkt för styrning mot identifierade ändamål, till exempel inom en modernt utformad programbudget,

och sektorsområdena bör då svara för uppbyggnad av förmåga på nationell nivå. Olika delmål behöver då brytas ner i verksamhetsinriktade områden. Därvid blir statligt eller kommunalt eller privat huvudmannskap inte alltid det relevanta, utan vilken försvarseffekt som kan uppnås med statligt satsade budgetmedel inom sektorerna, liksom också hur staten kan följa upp att avsedd förmåga nås.

Uppföljningen bör ske i samma förvaltningsformer som ansvarsstrukturen för civilt försvar är uppbyggd i. De sektorsansvariga myndigheterna kan då följa upp hur beredskapen för krig byggs upp genom styrning mot civilområden, genom regionerna och kommunerna och återredovisning från dessa.

Björn Körlof är tidigare generaldirektör.

Artikeln är tidigare publicerad i Allmänna Försvarsförningens tidskrift *Vårt Försvar* nr 2–2024. Författaren och redaktören för *Vårt Försvar* har godkänt återpublicering i Försvarslogistiknytt.

Årsmöte 2025

Årsmöte 2025 genomförs på Militärsällskapet torsdag den 13 mars.

Adress: Valhallavägen 104.

Närmaste tunnelbanestation är Stadion linje 14, röd linje mot Mörby Centrum (upp-/nedgång Valhallavägen)

Program 1730 (senast) samling och välkomstdrink

1815–1915 Årsmöte

1930–2130 Middag och föredrag av inbjuden talare.

2200 Taffeln bryts

Pris för middagen är 200 kr (starkt subventionerat). Betalas vid ankomst (kontant eller swish).

Välkomstdrink ingår i priset. Snaps/starköl/vin/avec betalar man ur egen ficka.

Militärsällskapet är att betrakta som en nobel officersmäss. Klädkoden är kostym eller blazer med skjorta och slips.

Anmälan om deltagande till klubbmästaren olleschylander@hotmail.com senast 5 mars.

Varmt välkommen

Styrelsen

Förhandsinformation om Trängträff i Blekinge – Karlskrona 4-6 september.

Försvarslogistikklubben (FLK) är ansvarig för 2025 års ”Trängträff”

Tema: Logistikens roll inom marinen och flygvapnet vid värdlandstöd till Nato

FLK styrelse planerar enligt följande utkast till program:

Torsdag kväll 4 sept, inryckning mingel o middag. Plats ännu ej fastställd

Fredag 5 sept, fm, besök Marinbasen alternativt F17 (Kallinge)

Fredag 5 sept, em, besök F 17 alt Marinbasen

Fredag kväll, middag. Preliminärt Sjöofficersmässen

Lördag fm, besök Marinmuseet

Styrelsen kommer inventera och föreslå lämpliga hotell för övernattningar

För vidare information om Trängträffen är det viktigt att alla medlemmar insänder

uppdaterade e-mailadresser och tfn-nr till FLK sekreterare Thomas Svensson

thomas.svensson@fhs.se

Välkomna önskar FLK styrelse

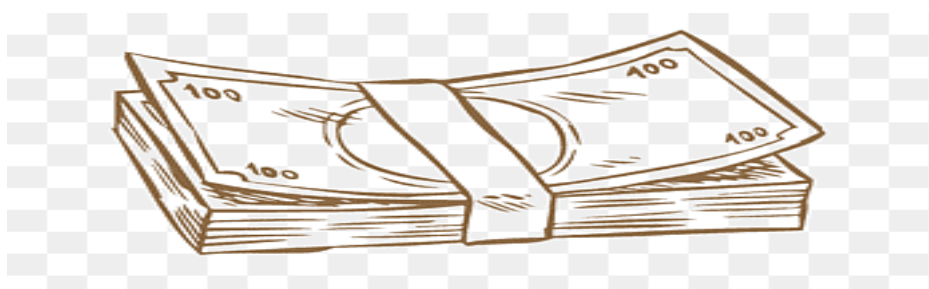

Skattmästarens rader

Medlemsavgiften i Försvarslogistikklubben för verksamhetsåret 2025 är 100 kr. Det är lika välkommet som tidigare med frivilliga bidrag till tidningsfonden. Ett varmt tack på förhand för ditt bidrag.

Inbetalning av årsavgift samt eventuellt bidrag till tidningsfonden sker till **bankgirokonto 5414-7723**. Du kan också använda **Swish 123 531 0099**.

Du som ännu inte meddelat din mailadress uppmanas att gå in på Försvarslogistikklubbens hemsida www.ftk.nu och under fliken Kontakta FTK skriva Namn, E-postadress, Telefon samt meddela ”Maillista”

Adress:

SVERIGE

PORTO BETALT

Vid obeställbarhet returneras till: Tomas Glanshed, Mjölntäppan 9, 137 67 JORDBRO

Försvarslogistikklubbens seminarium

Tema: Förmåga till militär rörlighet och Försvarsindustrins kapacitet – två avgörande förutsättningar för försvarslogistikens operativa effekt.

Seminariet genomförs i Sverigesalen på Försvarshögskolan, Drottning Kristinas väg 37, Stockholm, torsdagen den 13 februari med registrering från kl 1130 och öppnas kl 1200. Seminariet avslutas kl 1700.

Anmälan om deltagande med personnummer (för inpassering) sker till klubbmästaren Olle Schylander per e-post, olleschylander@hotmail.com

Sista anmälningsdag är **2024-02-07**.

Styrelsen 2024/25

Ordförande

Claes Isoz

HKV

claes.isoiz@mil.se

Ledamot

Markus Gannerud

MSS

markus.gannerud@mil.se

@mil.se

Klubbmästare

Olle Schylander

Kragstalsundsvägen
110186 54 Vallentuna
070-302 7720[olleschylander](mailto:olleschylander@hotmail.com)

@hotmail.com

Sekreterare

Torgny Henryson

[torgny.henryson](mailto:torgny.henryson@hotmail.com)

@hotmail.com

Ledamot

Tomas Glanshed

FHS

[tomas.glanshed@](mailto:tomas.glanshed@fhs.se)

fhs.se

Skattmästare

Erik Löf

erik.lof@outlook.com

Vice ordförande

Thomas Svensson

FHS

[thomas.svensson](mailto:thomas.svensson@fhs.se)

@fhs.se

Försvarslogistiknytt

En medlemstidning för Försvarslogistikklubben

Hemsida: www.ftk.nu E-post: info@ftk.nu BG 5414-7723 eller Swish 123 531 0099

Ansvarig utgivare: Claes Isoz, Redaktör: Tomas Glanshed

Tryck: Idéprint Sverige AB